

Č. j.: MF-14549/2024/3903-2, vypracováno dne 10. 6. 2024

Stanovisko k možnosti obecních úřadů zajistit výkon přenesené působnosti v oblasti správy místních poplatků pomocí tzv. létajícího úředníka

Zákonem č. 418/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byla s účinností od 1. 1. 2024 v zákoně o obcích nově upravena možnost vzájemné spolupráce obcí mimo jiné při výkonu přenesené působnosti, za pomoci sdíleného personálního aparátu, tedy pomocí odborníků na danou věcnou oblast státní správy. Předpokladem pro meziobecní spolupráci je založení společenství obcí, jako specifického dobrovolného svazku obcí. Společenství obcí bude disponovat úředníky, kteří budou k výkonu správních činností pro konkrétní členskou obec přidělováni na základě a v rozsahu dohody, uzavřené mezi zapojenou obcí a společenstvím obcí. Tito úředníci budou moci být v rámci jednoho společenství obcí využíváni více členskými obcemi, proto se pro ně vžil pojem „létající úředník“.

Pro účely správy místních poplatků je třeba vyjasnit, zda lze uvedenou právní úpravu využít i pro správu místních poplatků, zda může být společenství obcí v postavení správce poplatku a jaké postavení má „létající úředník“.

Podle § 53a zákona o obcích je společenství obcí definováno jako *svazek obcí, který splňuje podmínky stanovené tímto zákonem*. Nejedná se tedy o novou formu právnické osoby veřejného práva, ale o formu dobrovolného svazku obcí se specifickým postavením společenství obcí. To mimo jiné znamená, že na společenství obcí se použijí právní normy týkající se dobrovolných svazků obcí, nestanoví-li ustanovení o společenství obcí (§ 53a až 53f zákona o obcích) jinak. Dobrovolný svazek obcí nabývá podle § 53c odst. 1 zákona o obcích postavení společenství obcí dnem nabytí právní moci rozhodnutí krajského úřadu o zápisu postavení společenství obcí do rejstříku svazku obcí.

Dobrovolné svazky obcí jsou obcemi zřizovány k plnění úkolů při výkonu jejich samostatné působnosti. Stejně tak i společenství obcí, jakožto forma dobrovolného svazku obcí, slouží k zajištění činností v oblasti samostatné působnosti obcí (zejména koordinaci veřejných služeb, rozvoje území a vzájemné spolupráce např. v oblasti školství, sociální péče, veřejného pořádku, ale též k tvorbě koncepce střednědobého strategie rozvoje obcí apod.). Nicméně společenství obcí bude podle § 53e odst. 1 zákona o obcích disponovat odborným úřednickým aparátem, který na základě vzájemně uzavřené dohody poskytne svým členským obcím k zajištění výkonu správních činností podle § 2 odst. 3 zákona č. 312/2002 Sb., o úředních územních samosprávných celcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, mimo jiné tedy i k zajištění plnění úkolů územního samosprávného celku v přenesené působnosti podle zvláštních právních předpisů.

V případě místních poplatků byl výkon státní správy na územní samosprávné celky přenesen zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, který v § 15 normuje, že správa místních poplatků je výkonem přenesené

působnosti. Současně platí, že místní poplatky jsou daní a při jejich správě se postupuje podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, nestanoví-li zákon o místních poplatcích jinak.

Podle § 10 daňového řádu je správcem daně správní orgán nebo jiný státní orgán v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní. Správním orgánem se rozumí mj. orgán územního samosprávného celku. Orgánem územního samosprávného celku při správě místních poplatků je podle § 15 odst. 1 zákona o místních poplatcích obecní úřad, nikoliv obec či společenství obcí.

Z výše uvedených skutečností lze učinit závěr, že dobrovolné svazky obcí ani společenství obcí nemají pravomoc jednat v přenesené působnosti. Kompetenci k výkonu státní správy nezíská společenství obcí ani tím, že jí disponují jednotlivé obecní úřady členských obcí, neboť jim nadále v nezměněném rozsahu zůstává a k jejímu přenosu na společenství obcí nedochází. Společenství obcí tak není v postavení správce poplatku.

Podle § 53e odst. 2 zákona o obcích *výkon správních činností v přenesené působnosti může obec zajišťovat prostřednictvím zaměstnance společenství obcí pouze ve vztahu k přenesené působnosti, kterou podle zákona vykonávají všechny obecní úřady.* Výkon správy místních poplatků tuto podmínku splňuje, když jde o výkon přenesené působnosti v základním rozsahu. Současně je splněna i podmínka, že jde o výkon přenesené působnosti, svěřený obecním úřadům a nikoliv jiným orgánům obce (jako např. radě obce při vydávání nařízení obce).

Uvedená právní úprava je tak využitelná i pro výkon přenesené působnosti v oblasti správy místních poplatků, přičemž v postavení správce poplatku jsou podle § 10 daňového řádu obecní úřady jednotlivých obcí, které jsou členy společenství obcí.

Ustanovení § 53e odst. 3 zákona o obcích propůjčuje zaměstnanci společenství obcí též pro případ, že bude vykonávat správní činnosti pro zapojené obce v přenesené působnosti, postavení úředníka územního samosprávného celku zařazeného do obecního úřadu. To mj. znamená, že „létající úředník“ bude mít přímo ve své pracovní náplni uveden výkon práce pro jiné subjekty – členské obce a tyto práce bude vykonávat pro příslušnou obec, resp. obecní úřad, v rozsahu dohody mezi obcí a společenstvím obcí na základě pokynu o přidělení k výkonu správních činností, udělenému „létajícímu úředníkovi“ společenstvím obcí.

Tím, že je „létající úředník“ považován za úředníka obce (zařazeného do obecního úřadu), platí pro něho obdobná pravidla a požadavky, např. pokud jde o odbornost a vzdělávání, jaké jsou kladeny na ostatní úředníky obcí pro stejné pracovní pozice. Rovněž řízení činností „létajícího úředníka“, tj. přidělování pracovních úkolů, jejich kontrola či závazné pokyny k plnění atd., probíhá v režimu příslušného obecního úřadu. To znamená, že i výstupy pracovních činností, např. vydávaná rozhodnutí, budou rozhodnutími příslušného obecního úřadu.

Podle § 12 odst. 2 daňového řádu je úřední osobou zaměstnanec, který se bezprostředně podílí na výkonu pravomoci správce daně, nebo osoba oprávněná k výkonu pravomoci správce daně zákonem nebo na základě zákona. Z označení „úřední osoba“ zřejmé, že se jedná o veškeré fyzické osoby oprávněné k výkonu

pravomocí správce poplatku, aniž by musely být ke správci poplatku nutně v pracovněprávním vztahu. Úřední osobou, která není zaměstnancem správce poplatku, je typicky starosta obce, který s obcí na výkon své funkce neuzavírá pracovněprávní poměr, a přesto může být úřední osobou např. ve vztahu k ukládání a vybírání místních poplatků, resp. ve vztahu k provádění veřejné správy na základě přenesené působnosti (řídí-li se její výkon daňovým řádem).

Z uvedených skutečností lze přijmout závěr, že v případě správy místních poplatků je „létaující úředník“ úřední osobou, oprávněnou k výkonu pravomoci správce poplatku na základě zákona; tímto zákonem je zákon o obcích. Správcem poplatku je obecní úřad, do něhož byl „létaující úředník“ přidělen.